

מסורת הש"ס

המוצא תפילין פרק עשירי עירובין

צו.

עין משפט נר מצוה

י א מ"י פ"ט מהלכות
שבת ה' כד סמך לאון
סה טו"ש פ"ח פ"י פ"א
ספ"ק מנ:
יד ב מ"י פ"ב מהלכות
תפילין הלכה י סמך
עש"כ כד טו"ש פ"ח פ"י
לט ספ"ק ט:
ב ג ד מ"י פ"ט מהלכות
שבת הלכה כג כד
סמך לאון פה טו"ש פ"ח פ"א
פ"י פ"א ספ"ק מנ:

רבי נסים גאון

אביי אמר רבי יהודה
למעשה דאמר עניבה
קשירה מעלייתא היא.
איתא דר' יהודה
במסכת שבת בפרק אלו
היו חבלי דלי שנפסק
לא היה קשורו אלא
ענובו. ר' יהודה אומר
כורך עליו פונדא או
ספיקא ובלבד שלא
יענובו. ואמרי קסבר ר'
יהודה עניבה כולה קשירה
היא. ואיתא נמי בפרק אור
לארבעה עשר. הא מני
רבי היא דאמר בתרי זימני
הוייא חזקה. יצחק דברי
רבי (במסכת) (בבא מציעא)
שבת בפרק ט"ז נישאת
לראשון ומה, לשיני ומה,
לשיני לא תישא דברי
רבי. ואיתא במ' דיבמות
בפרק הבא על יבמתו,
ובמסכת נידה בפרק
האשה שואה עושה
צרכיה.

רבינו חננאל

ר"ן סבר ביטול מותר
דכילי האי לא טרח אלא
בחדשות טרח. ר' מאיר
סבר אפילו בחדשות לא
טרח. והשתא דתני אבות
טרח. דשמואל בר רב יצחק
אלו הן ישנות כל שיש
בהן רצועות ומקושרות,
חדשות שיש בהן רצועות
ואינן מקושרות. אמר
משמיה דרב קשר של
למלאכת הלכה למשה
מסיני. אמר בר נחמן
וגייהו לבר. (ואי איכא
למיר דעניב להו כעין
קשירה דיהוה. אמר רב
חסדא זאת אומרת עניבה
פסולה בתפילין. אמר רב
חסדא הלוקח תפילין בר,
ואוקימנא בדבובין מחו
גברא, ובעינן עד (דמנחם)
(דמתמחן) בשל יד ובשל
ראש. והא דתני רב כהנא
בתפילין בודק שתיים בשל
ראש, אוקימנא לר' דאמר
בתרי זימני הוי חזקה.
ומודה ר' בעבתין דמתרי
תלתא זבין, הילכך צריך
לבדוק בכל צבת שתיים,
דקתני סיפא וכן צבת
שני וכן צבת שלישי ואפי'
רביעי ואפילו חמישי דיעב
שוין, והאי דקתני שלישי
לאפוקי מר' חזקיה, ואפילו
רביעי ואפילו חמישי
הכי דייניהו. מצאן צבתין
או כריכות. אמר רב
יהוד' כי מחשיך עליהן
ומביאן, כולן כאחות,
ובסכנה מכסן והולך לו.
אוקימנא במה דברים
אמורים בסכנה גויים
בגון שמו, אבל בסכנה
לטיס, מוליכין פחות
פחות מארבע אמות,

אמר רב חסדא זאת אומרת עניבה פסולה בתפילין. תימה וכי
לא ידע רב חסדא דלר"י עניבה קשירה מעלייתא היא
דקאמר אביי וי"ל דניחא ליה לאוקמי מתני' דלדאסרת בחדשות
כדנן דר"י דלמיר לאו קשירה הוא אי נמי דקסבר אפילו לר"י שריא
עניבה דסממנא דעמיה להמיר
ולעשות קשר גמור בחול כדפירשמי
לעיל: **אביי** אמר ר"י **למעשה**
בו. ורבי מאיר דשרי בחדשות
קסבר דללו קשירה היא ומינה
דנעיא היא צריש אלו קשרים א' אס'
עניבה לר"מ קשירה היא אס' לאו
וקאי בתיקון ואומר ר"י דהתם
דדמיאדק והכא בלא מיהדק וקלמ'
נראה דהלכה כר"י דעניבה קשירה
היא מדמסיק אביי דרבי יודה
לטעמיה וקסמ' קמתין אחיה כרבי
יהודה מיהו מדפריך סממנא דהש"ס
צפישטות ולעניבה מיענב משמע
דאין הלכה כר' יהודה ומכאן אר"מ
דאין צריך ככל יוס' להמיר קשר
תפילין ולחזור ולקשור בשעה שמתין
(כגון שהיה אומר רבינו אליהו דל"ס'
חדשות אחיה אסר הכא משום
קשירה הא לא הוי קשר של קינא
ומה שהביא רבינו אליהו ראה
מדאמר בסוף הקומץ רבה (מנחות
דף לה): תפילין מאימתי מצריך
עליהן משעת הנחה עד שעת קשירה
לאו היינו קשירה ממש אלא קשירה
דהתם היינו חזקתו כמו שלא קשורה
בזולת (מה דף טז) וכן קשורו בו
ככלל (ע"ג דף טז):

קשר של תפילין ה"מ. פי'
בקונטרס הל"מ היאך
הוא עשוי שדומה לדל"מ ונתפירתו
עשוי כמין ש"ן ורצועה קצועה כהם
וראשה כפוף ודומה ליו"ד הרי שדי
ואין נראה לר"י דאין הלי"מ אלא
הש"ן בלבד דמשמע בפרק צמה
מדליקין (שבת דף כח): דקאמר אלא
הא דמי רב יוסף לא הוכשרו
למלאכת שמים אלא עור כהמה
טהורה בלבד א' מלמען מהיה תורת
ה' צפין מן המותר צפין למאי
הלכתא וקאמר לש"ן והאמר אביי
ש"ן של תפילין הלי"מ ומשני אלא
לרצועתיהן ולא פריך מד' ויו"ד
משמע דאין קדושה אלא בש"ן בלבד
והיא דווקא הלכה ולא מצינו שום
מקום שהיא הקשר קרוי ד' א':
וגייהו א"ר. פי' ר"י דאקשר
קאי כמו שפי' בערוך נוי
הקשר יפנה לצד חוץ אומ' לא שרלאה
כעין ד' ולהכי מיימי לה הכא א':
הלוקח תפילין ממי שאינו
מומחה וכו'. תימה

דצפרק המכלת (מנחות דף מנ):
תניא תפילין יש להן צדיקה ואין
ניקחין אלא מן המומחה ואין לומר
בזלל צדיקה קאמר דאין ניקחין אלא
מן המומחה דהא סמך סיפא ספרים
ומזוהת יש להן צדיקה וניקחין מכל אדם ואור"י דהתם לכתחלה קאמר
דאין ניקחין אלא מן המומחה שלא יטכר לקרוע כל התפר ולבודקן ואיכא
בזיון תפילין ואיכא נמי למיחש שמא יתעלל לטרוח לבדוקן ויסמך להניחן
בלא צדיקה לנזק שעה והכא איירי דביעיד שכבר נקח או כגון שאינו
מומחה לקנות ממנו: **מצאן** צבתים או כריכות מוחשיך ע"ה.
תימה בחדשות נמי דאי אפשר לקשור אחיה לא יטכר להחשיך עליהן
משום בזיון דתפילין ויש לומר דביטול דווקא דחוי להכניס וזו וזו עשו תקנה אפילו כשהן מרובין ואין כלות קודם שקיעת החמה:

רבי

אחד חדשות. שאין אדם טורח: והשם דמי אנו דשמואל
דהאי חדשות כשיש בהן רצועות ואינן מקושרות כעין קשר של
תפילין העשוי כמין אומות וכן הוא קצוה תמיד אלמא טעמא משום
קשר הוא דקשירה אב מלאכה ואסור לקשור בשבת קשר של קיימא:

ד"ע לא טרח. דטעמא דחדשות
לאו משום ספק קמינא הוא וא' ר'
יהודה לטעמיה. צפרק אלו קשרים
(שבת דף ק"ג). חבל דלי שנפסק
כורך עליו פונדא או פסיקא ובלבד
שלא יענבו אלמא טעמא משום
דקשירה הוא ומיידין עליה משום
אב מלאכה: הא לאו הכי עניב.
בממיה: הלכה למשה מסיני. היאך
הוא עשוי שדומה לדל"מ ונתפירתו
עשוי כמין ש"ן ורצועה קצועה
קצועה כהם וראשה כפוף ודומה
ליו"ד כהם שדי: וגוייהו. אומ'
היכר האומות: לנר. לחוץ שאינם
כלפי התפילין צין הצמים אלא כנגד
מלאכת העין לפי שנאמר כהן ואלו
וגו' ומינא' ר"א הגדול אומר אלו
תפילין של ראש: לוקח תפילין.
הרבה יחד ולחזור למוכרן ולוקחן
ממי שאינו מומחה: נודק שמים של
יד ואחם של ראש. וכיון דהחזק
בשגשג הוה מומחה ולוקח השאר בלא
צדיקה: מה נפטר. מאי דעתך אי
קיס לך דגברא דמזון תפילין טובא
מחד גברא זבין להו והאי מוכר נמי
מחד גברא קנניה: לזדוק שלש בלא
יד או שלש בלא ראש. ומסגי ליה
בהכי להחזק בכולהו: כל חד וחד
נמי. כל תפילין ותפילין דשמא מי
שמכר לו את אלו לא מכר את אלו:
רבי היא. במסכת יבמות (דף סד):
הוא דלמיר בתרי זימני הויא חזקה
נשאת לראשון ומת לשני ומת לשלישי
לא תנשא: וכן צבת השני. אס'
יהיו לו צבתים הרבה וכלל צבת
תפילין הרבה. קא סלקא דעמיה
דהכי קאמר דק צבת הראשון שני
תפילין החזק כל אותו צבת וכן בשני
החזק גם הוא וכן בשלישי וכיון
דהחזק בשגשג צבתים כשרין החזקין
כל הצבתים ואין צריך עוד לזדוק
כלום: **מודה** רבי בצבתים. דאין
אחד מוחזק בשל חזירו שדך ליקח
צבת אחד מאיש זה וצבת אחד מאיש
אחר. לשון צבת כמו שול תשולו לה
מן הצבתים (רות ג): **לאפוקי**
מוחזקיה. לשמועין דאע"ג דבעלמא
תרי הוו חזקה בצבתים לית ליה לרבי
חזקה מדתני שלישי וגלוי' ציה והוא
הדין לכולם: זווי זווי. של ראש ושל
יד קשורין יחד וכן הרבה קשרי זוג
צבת אחת: דרינן טובא. כי
הדדי ואין צ' צ' קשורים: ואי לאו.
שאינם כלות קודם שקיעת החמה
דהאיל והוא צריך לטרוח ולחזור
משחשך מחשיך עכשיו עליהם ויטלו
יחד: מוליין כולם פחות מר'

הגהות הבה"ח
(א) תוס' ד"ה אביי וכו'
בשעה שמתחילין כמו
שהיה אמר: (ב) ד"ה קשר
וכי' אלא עור כהמה טכורה
בלבד למאי הלכתא
לתפילין [תפילין]
בהדיא כתיב בה למען
שהיה מותר ה' צפין מן
המותר כפין וקאמר אלא
לערוך ופרקי' והאמר אביי
ש"ן:
הגהות מהר"ב
רבינו שריר
[א] רש"י ד"ה דכילי
עלמא וכו' דטעמא
חדשות לאו משום ספק
קמינא אלא טעמא
חדשות מפני שאין
מקושרות ואסור לקשורן
בשבת ואם מניחן בלא קשר
אין זה דרך מלגס בחול
והיו ליה משאוי ור"מ דברי
חדשות דש"ל
דמותר לקשור בשבת קשר
שאינו של קיימא בקשר
מחויב עכ"ל הירושב'א
ועי' גוף הקודם בתוס'
ד"ה וכו' אדם טורח וכו'
דריק:
מוסף רש"י
קשר של תפילין. שמים
הרצועות על ראשו צעין
שהיה דל"מ כדי שיהיה שדי
נראה עליהן. דש"ן נראה
בקמת בית חלוטה שכלל
הקף כעין ש"ן. ודל"מ
נראה בקשר וי"ד נראה
בזוהו של יד כעין רצועה
קטנה וראשה כפוף מעט
כעין יי"ד (מנחות לה).
וגייהו לבר. השם יאה
נראה במחזן. לשון אחר
וייח' של רצועה, שכן
חלוקות מלך אדם וצנועות
שמותיו והוא נתייב, לנר
(מנחות לה: ע"י ש"ס).

אמור. קודם שיגיע לארבע אמות יעמוד לפוש וחוזר והולך פחות
פחות מארבע אמות וכן תמיד דהשתא כל זמנא הויא עקירה
והנחה ואין כאן העברה ארבע אמות יחד: **בסכנה** עובדי
גלולים. דמבזו להו לתפילין מוליכין: **בסכנה** ליסעיס.
ישראל דקטלי ליה משום ממונו ולתפילין לא מבזו להו מכסן:
הכי

משום בזיון דתפילין ויש לומר דביטול דווקא דחוי להכניס וזו וזו עשו תקנה אפילו כשהן מרובין ואין כלות קודם שקיעת החמה: